

Kitekintés

A katalógusfiókból a képernyőre

A francia könyvtári katalógusok retrospektív feldolgozása

Tószegi Zsuzsanna

A világ legnagyobb könyvtári fejlesztési tervei között tartják számon a franciák *Très Grande Bibliothèque* („Óriás-Könyvtár”) programját, amely nem kisebb célt tűzött maga elé, mint az ország összes könyvtárának könyv- és folyóiratállományát feltáró központi katalógus (*Catalogue collectif de France – CCF*) kialakítását. A hatalmas erőfeszítést kívánó feladatot a nemzeti könyvtárra* bízta, ahol a könyvtár saját állományáról készült régi katalógusoknak a számítógépre vitele mellett folyik a felsőoktatási és a közművelődési könyvtárak gyűjteményeinek a feldolgozása is.

A Bibliothèque nationale de France (BnF) katalógusainak retrospektív konverziója**

A francia nemzeti könyvtárnak nincs egyetlen, egységes katalógusa: az olvasók kénytelenek a különböző időszakokban és eltérő elvek alapján készült cédula-, kötet- és számítógépes katalógusokban keresgélni. Ha megunják a kirakós játék elemeit összeillesztgetni, a könyvtárosokhoz fordulhatnak segítségért. Amikor 1988 februárjában átadták a BnF BN-OPALE nevű számítógépes rendszerét, abban a felhasználók csak a 80-as évek beszerzéseinek leírásait találták meg. Már ekkor fölmerült a retrospektív feldolgozás kérdése; ennek első fázisaként, öt évi munkával el is készült az 1970-1979-es évtized alatt katalogizált mintegy 400 ezer leírás retrospektív konverziója.

Ebben az időszakban, 1988. július 14-én jelentette be *Francois Mitterand* köztársasági elnök a *Très Grande Bibliothèque* (TGB) koncepcióját és a nemzeti könyvtár új épületegyüttesének felépítését. A döntés hallatán sok szakember nyilatkozott úgy, hogy a XXI. század könyvtárához nem illene a cédulakatalógusok és a részlegesen elkészült számítógépes katalógusok egyvelege; ezért az új könyvtár megnyitására jó lenne elké-

* A Bibliothèque nationale-t és a Bibliothèque de France-ot Bibliothèque nationale de France (BnF) néven egyesítették.

** A nyomtatott dokumentumok mellett az audio-vizuális anyagok, a térképek, zeneművek stb. katalógusainak retrospektív konverzióját is végzik, de a cikk csak az előbbiekkal foglalkozik.

szíteni a régi katalógusok gépi konverzióját. Miután az elképzelésekhez sikerült a pénzügyi alapokat is megteremteni, úgy határoztak, hogy a BnF katalógusainak számítógépes feldolgozására létrehozott osztálynak az új épület teljes átadására*, 1998-ra kell elkészülnie a retrospektív konverzióval.

Az 1989 márciusára elkészült megvalósíthatósági tanulmányban írták le először a feldolgozásra váró tételek mennyiségét: eszerint a 24 különálló cédulakatalógus, valamint az 5 sorozat nyomtatott katalógus összesen mintegy 6 millió leírását kell konvertálni. A felmérések alapján elvetették azt a lehetőséget, hogy más (pl. az OCLC) katalógusok adatait vegyék át; részben, mert a találati arány sem volt megfelelő, részben, mert a BnF katalógusai több adatot tartalmaznak. A rendelkezésre álló idő és anyagi eszközök korlátai miatt döntöttek a meglévő katalógustételek konverziója mellett – mellőzve a másik kínálózó megoldást: a dokumentumok kézbevitelére épülő rekatalogizálást.

Azokban az években világszerte még csak egyetlen példa volt a teljes katalógus konverzióra; a *British Library* vitte gépre a nyomtatott könyvekről 1975-ig készített katalógusát. Az angolok feladata annyiban könnyebb volt, hogy egyetlen, egységes katalógusuk volt, szemben a franciák 29 különálló, és nem egyszer ellentétes logikára épülő cédula- és kötetkatalógusaival.

A munkafázisok

A konverzió három alapvető munkafolyamatból áll:

- a katalógustételek rögzítése
- az adatrögzítés ellenőrzése
- az informatikai eszközök igénybevitelével az adatok egységesítése és a duplák kigyűjtése.

A munkafolyamatok tervezése során meg kellett határozni a fő- és részfeladatokat; ez utób-

biakat havi bontásban. (Éppen a tervezési fázisban ment végbe a *Bibliothèque de France* és a *Bibliothèque nationale* összevonása; a két intézmény fúziója természetesen hatással volt a retro-konverziós munkálatokra is.)

A feladat megvalósítására 1990 augusztusában alakult meg egy munkacsoport, amelynek határozata alapján három céget bíztak meg az adatrögzítéssel, egyet az adatellenőrzéssel, egyet pedig az informatikai háttér biztosításával. A szerződést végül a következőkkel kötötték meg: a *JOUVE* az adatrögzítés egy részét és az informatikai fejlesztést, az *AIC* és a *SAZTEC* az adatrögzítést, a *Bureau VAN DIJK* az ellenőrzést végezte. Az adatrögzítési munkálatok 1991. február 28-án kezdődtek meg.

Az 1991-től 1994-ig tartó első fázisban a következő katalógusok konverzióját végezték el:

- a kezdetektől 1959-ig épített szerzői katalógus 252 kötetének teljes anyagából és a hozzájuk tartozó kiegészítések 1024 fióknyi cédulájából **3 187 500** rekord készült;
- az 1960-1969 időszak betűrendes katalógusának 23 kötetéből **457 000** rekord lett;
- az 1960 előtti folyóiratkatalógus 568 speciális dobozban tárolt céduláiról **256 000** rekordot vittek be az adatbázisba.

Az 1993-ban kezdődött és 1997-ig tervezett második fázis

- első lépcsőjeként elkészült az 1960 előtti szerző nélküli művek katalógusának konverziója: **454 074** rekord;
- a második lépcsőben négy önálló cédula- és egy kötetkatalógus anyagáról készül mintegy **443 000** rekord;
- a harmadik, illetve a negyedik lépcsőben tíznél is több cédulakatalógus és két kötetkatalógus anyagát, várhatóan **789 000** rekordot kell rögzíteni.

A könyvtárban fokról fokra bővült 25 főre az a társaság, amely a külön erre a munkára szerződött könyvtárosokból állt. A régóta a nemzeti könyvtárban dolgozó, magasan képzett szakemberekből álló csapat igen stabilnak bizonyult, és döntő mértékben járult hozzá a hatalmas vállalkozás sikeréhez.

* 1996 decemberében csak az új közkönyvtári részleget adták át a nagyközönség számára.

1. ábra

314 ROUSSE (Abbé Jean).

ROUSSE (Abbé Jean), curé de Saint-Roch de Paris. — À MM. les vicaires généraux de M^{re} l'éminentissime cardinal de Retz, archevêque de Paris [pour obtenir la censure du livre intitulé : « Apologie pour les casuistes »]. — (S. l. n. d.) In-4°, 2 p. [4° Ld⁴. 254

(Rédigé par l'abbé Jean Rousse.)

— [Adresse de l'Assemblée des curés de Paris, en date du 24 novembre 1656, à l'Assemblée générale du clergé pour demander la condamnation de la morale des jésuites.] [Signé : Rousse et Du Puy.] — (S. l. n. d.) In-4°, 8 p. [4° Ld⁴. 246

— Advis aux grands de la terre, sur le peu d'assurance qu'ils doivent avoir en leurs grandeurs, dédié aux conservateurs de leurs vies. [Par l'abbé Jean Rousse.] — Paris, V^{re} A. Coulon, 1649. In-4°, 11 p. [4° Lb³⁷. 651

— Les Avis de M. Jean Rousse, ... sur la « Seconde lettre de M. Arnauld » ... du 10 juillet 1655, aux paroissiens de Saint-Roch. — Paris, A. Lesselin, 1656. In-4°, 34 p. [D. 9658

— 1656. 2e éd. — *Ibid.* In-4°, 33 p. [D. 9658 bis

— 1656. 2e éd. — *Ibid.* In-4°, 33-4 p. [D. 9658 ter

— Elogium ... Margaritae de Gondy, viduae ... Florentii d'Alluin, marchionis de Magnelais ... per M. Joan. Rousse, ... — Parisiis, apud N. Charles, 1650. In-4°, 9 p. [4° Ln²⁷. 13184

— La France languissante, résolue à vaincre ou à périr. [Par l'abbé Jean Rousse.] — Paris, 1649. In-4°, 16 p. [4° Lb³⁷. 1063

— Gratulatio Facultatis theologiae Parisiensis, ... Joanni Paulo de Gondy, cardinali de Retz, facta internantio Joanne Rousse, ... — Parisiis, typis J. Jacquin, 1652. In-8°, 7 p. [8° Ln²⁷. 17284

ROUSSE (Abbé Jean). 312

— Lettre d'un religieux, envoyée à M^{re} le prince de Condé, à S. Germain en Laye, contenant la vérité de la vie et mœurs du cardinal Mazarin; avec exhortation audit seigneur prince d'abandonner son party. [Par l'abbé Jean Rousse.] — Paris, Rolin de La Huye, 1649. In-4°, 11 p. [4° Lb³⁷. 516

— 1649. — *Ibid.* In-4°, 8 p. [4° Lb³⁷. 516. A

— 1649. — *Ibid.* In-4°, 14 p. [4° Lb³⁷. 516. B

— 1649. — Paris, A. Cotinet. In-4°, 11 p. [4° Lb³⁷. 516. C

— 1649. — *Ibid.* In-4°, 11 p. [4° Lb³⁷. 516. D

— Lettre de MM. les curés de Paris à M^{re} l'évêque d'Orléans, sur le sujet de la censure qu'il a faite de l'« Apologie des casuistes » ... [Signé : Rousse, Marlin. — Response de M^{re} l'évêque d'Orléans (A. Bellène).] — (S. l., 1658.) In-4°, 4 p. [D. 8496

— Lettre de MM. les curez de Sens à MM. les curez de Paris sur la censure de l'« Apologie pour les casuistes » faite par M^{re} l'archevêque de Sens, avec la response de MM. les curez de Paris ... [Signé : Rousse et Dupuis.] — Paris, G. Desprez, 1659. In-4°, 7 p. [4° Ld⁴. 261

— Le Revers du mauvais temps passé, et la libre entrée de la paix, dédié à ses adorateurs, par M. M. Questier, dit Fort-Lys, parisien. [Par l'abbé Rousse.] — Paris, V^{re} A. Coulon, 1649. In-4°, 15 p. [4° Lb³⁷. 861

— Sommaire de la harangue de MM. les curés de Paris, prononcée par M. Rousse, ... sur leur avis envoyé aux curés des autres diocèses, contre la puissance perniciense de quelques nouveaux casuistes; avec un Second avis de MM. les curés de Paris aux autres curés du royaume et les deux requestes présen-

Az adatrögzítés menete

A nagyobb egységeket alkotó kötetkatalógusoktól a legkisebb tétekszámú cédulakatalógusokig kb. azonos nagyságrendű, átlagosan 50 ezer adagokat készítettek össze és küldtek el mind a három adatrögzítő céghez, havonta mindig ugyanabban az időpontban. A rögzítőktől az automatikus ellenőrzést végző céghez kerültek a rekordok, innen a kontroll eredménye a BnF-hez, ahol a kapott eredmény alapján döntöttek, megfelelő-e a rögzítés minősége, vagy sem. Minden műveletet a szerződésekben meghatározott ütemterv szerint hajtottak végre: ha valamelyik adatrögzítő céggel abban állapodtak meg, hogy minden hónap első szerdáján 14 és 16 óra között érkezik az anyag, akkor 4 éven át minden hónap első szerda délutánján meg is érkezett a vállalkozó küldönce a következő 50 ezer tétellel.

A munka a következő ütemezés szerint folyt:

1. szakasz: a soron következő katalóguskötetek és/vagy cédulák kijelölése és kiválogatása.

2. szakasz: a tételek rögzítésre előkészítése. A BnF-ben a kötetek, illetve a cédulák gyors átlapozásával kiszűrték a feltűnő hiányokat (pl. korrigálták az olvashatatlan írásjeleket, pótolták a hiányzó jelzeteket stb.), majd két példányban lemásolták a teljes anyagot.

3. szakasz: az előre meghatározott napon a rögzítést végző cég küldönce elvitte az egyik másolatot (a másik a BnF-ben maradt, később ez szolgált az ellenőrzés alapjául). A rögzítés során minden egyes katalógustételhez egy azonosító számot rendeltek, amelyből egyértelműen meg lehet állapítani, milyen típusú a leírás, és melyik katalógus hányadik kötetének hányadik oldaláról, illetve melyik fiók hányadik cédulájáról készült.

4. szakasz: az anomáliák kezelése. Azokat a tételeket, amelyeket bármilyen oknál fogva a rögzítők nem tudtak leírni, egy szigorú ütemterv szerint, hetente visszaküldték a BnF-be, ahol kijavították az olvashatatlan írást vagy pótolták a hiányzó részeket, és ugyanabban a ritmusban visszaküldték a tételeket a rögzítőhöz.

5. szakasz: az adatrögzítés elkészülte után a vállalkozó minden adagról egy mágnesszalagot vagy -kazettát készített, azt elküldte a BnF-nek, ők pedig az ellenőrzést végző cégnek. Ebben a stádiumban a rekordok még INTERMARC formátumban voltak – később UNIMARC formátumra konvertálták őket.

6. szakasz: adatellenőrzés a logikai kontrollt végző cégnél. Először a rekordszerkezetet, utána a rekord- és mezőazonosítókat elemezték számítógéppel, majd a hibákat és eltéréseket tartalmazó listát elküldték a BnF-nek. A logikai ellenőrzés után egy átlagosan 1250 bibliográfiai tételből álló mintán minőségi ellenőrzést végeztek, mégpedig úgy, hogy a tételeket újra lerögzítették és összevetették az adatrögzítők leírásaival.

7. szakasz: a rögzítés értékelése a BnF-ben. A könyvtár a logikai ellenőrzést végző cég jelentése alapján döntött a rögzítés elfogadásáról. Amennyiben a döntés negatív volt, úgy az adatrögzítő cégnek teljes egészében újra le kellett írnia a kifogásolt adagot – természetesen a saját költségén.

8. szakasz: a rekordok egységesítése informatikai eszközökkel. A nyomtatott vagy a cédulakatalógusok készítésének szabályai eltérnek a bibliográfiai adatbázis építésének elveitől. Egy többszerzős műről például a hagyományos katalógusban annyi tételt kell szerkeszteni, ahány szerző (közreműködő) van – ugyanerről a műről azonban a számítógépes rendszerben csak egyetlen rekord lehet. Fordított viszont a helyzet a gyűjteményes műveknél: itt éppen hogy többszörözni kell a rekordokat. Bár mindezekkel a kérdésekkel a rendszerintegrációval megbízott cég foglalkozott, az előkészítés és az ellenőrzés ugyancsak a BnF munkatársaira hárult.

Az elvégzett munka számokban – és ami még hátravan

A fentiekből jól látható, hogy a négy éven át tartó első fázisban mind a négy vállalkozóhoz havonta kellett a nyomtatott katalógus-köteteket és a hozzájuk tartozó, cédulákra írt kiegészítéseket elküldeni rögzítésre, illetve ellenőrzésre, és ugyancsak havonta kellett fogadni a kész rekordokat. Hogy nagyjából érzékeltetni lehessen, mekkora

2. ábra

FURETIÈRE — FURGAUD

301

4688. — *Amsterdam, H. Desbordes*,
in-8°. [Réserve. X 2008 et 2012

(S. d.) — (S. l.), in-4°. [Inv. X 2551 (2)

Ed. diff. — *(S. l. n. d.)*, in-4°. [Inv. X 2551 (7) et Réserve. X 935

Ed. diff. — *(S. l. n. d.)*, in-4°. [Réserve. X 936 et 937

* Addition aux deux factums précédents.
(Par Antoine Furetière.) — *(S. l. n. d.)*,
in-4°. [Inv. X 2551 (6), Réserve. X 938
et Thoisy, 453, f° 78

Placet et très humble remontrance à
Monseigneur le chancelier. (Signé : Furetière
[6 juillet 1686].) — *(S. l. n. d.)*,
in-12. [Inv. X 13993 (2)

Ed. diff. — *(S. l. n. d.)*, in-12. [Inv. X 13991 (3) et 19732

(S. d.) — (S. l.), in-4°. [Inv. X 2551 (3) et Réserve. X 934

Second placet et très humble remontrance
à Monseigneur le chancelier. (Signé : Furetière
[30 août 1686].) — *(S. l. n. d.)*, in-12. [Inv. X 13993 (3)

(S. d.) — (S. l.), in-4°. [Inv. X 2551 (4)

Dernier placet et très humble remontrance
à Monseigneur le chancelier. (Par Antoine Furetière.) — *(S. l. n. d.)*, in-12. [Inv. X 13993 (4)

(S. d.) — (S. l.), in-4°. [Inv. X 2551 (5) et Réserve. X 940

Ordonnance de M. le lieutenant général
de police contre les factums et autres
libelles diffamatoires composés par le
sieur Furetière. Du 24 décembre 1686. *(S. l. n. d.)*, in-4°. [Réserve. X 939

Placet des Muses au Roi. (Par Furetière
contre l'Académie, au sujet du Dictionnaire.) — *(S. l. n. d.)*, in-12. [Inv. X 13991 (4)

(En vers.)

(S. d.) — (S. l.), in-4°. [Inv. X 2551 (8)

Recueil de plusieurs vers épigrammes
qui ont été faits entre M. Furetière et

messieurs de l'Académie française. —
Amsterdam, H. Desbordes, 1686, in-12. [Inv. X 13991 (3)

Recueil de plusieurs vers épigrammes
et autres pièces qui ont été faites entre
M. l'abbé Furetière et messieurs de l'Académie
française. — *Amsterdam, H. Desbordes*,
1687, in-12. [Inv. X 13993 (4)

Plan et dessein du poème allégorique
et tragico-burlesque intitulé : *Les Couches
de l'Académie*, par messire Antoine Furetière,
... — *Amsterdam, P. Brunel*, 1687,
in-8°. [Réserve. X 2010 et 2023
(Affaire du Dictionnaire.)

Troisième factum servant d'apologie
aux deux précédents, pour messire Antoine
Furetière, abbé de Chalivoy, contre
quelques-uns de l'Académie française. —
Amsterdam, H. Desbordes, 1688, in-12. [Réserve. X 2009, 2013 et 2022

Ed. diff. — *Amsterdam, H. Desbordes*,
1688, in-12. [Inv. X 13992 (3) et Réserve. X 2027

Lettres de M. Furetière à M. Doujat,
doyen de l'Académie française, avec la
réponse de M. Doujat et les pièces justificatives. —
La Haye, P. Perier, 1688, in-8°. [Réserve. X 2028

Nouveau recueil des factums du procès
d'entre défunt M. l'abbé Furetière, l'un
des quarante de l'Académie française, et
quelques-uns des autres membres de la
même Académie... — *Amsterdam, H. Desbordes*,
1694, 2 vol. in-12. [Inv. X 13996-13997/

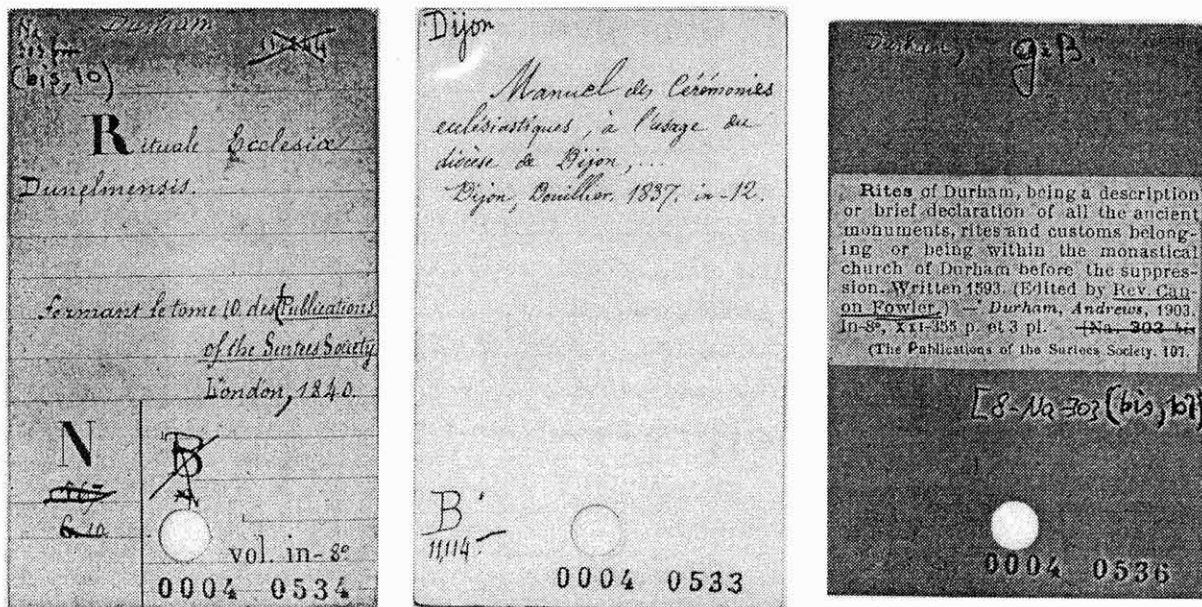
(Le tome II est intitulé : « Les Preuves par écrit des
faits contenus au procès de défunt M. l'abbé Furetière
et messieurs de l'Académie française. »)

Recueil des factums d'Antoine Furetière,
de l'Académie française, contre
quelques-uns de cette Académie, suivi
des preuves et pièces historiques données
dans l'édition de 1694, avec une introduction
et des notes historiques et critiques
par M. Charles Asselineau. — *Paris, Poulet-Malassis
et de Broise*, 1839, 2 vol. in-8°. [Inv. X 13994-13995
(On y a joint le prospectus.)

Mémoire pour Charles Furgaud, procureur
en la cour... contre Marguerite Habou,
veuve de François Hanneau... et Charles
Boinvillier, à cause de Suzanne Hanneau,
sa femme... (Signé : Guinet.) — *(S. l., 1693)*, in-fol. [Thoisy, 479, f° 432

↳ \$b Dernière édition
considérablement augmentée

4. ábra

munkát végzett a 25 könyvtárból álló csapat, néhány jellemző számadat:

Az előkészítés során, majd a rögzítés után átlag havonta 7000 címmel kellett külön foglalkozniuk, és ugyancsak havonta kellett négy – egyenként 145 000 rekordot tartalmazó – mágnesszalag anyagát átnézniük. Az adatrögzítés során havonta elkészült négy mágnesszalag került a logikai kontrollt végző céghez, ahol az adatellenőrzés során havi átlagban 8000 hibás rekordot találtak, melyeket aztán a BnF munkatársainak kellett kijavítaniuk.

A második fázis végére a 285 nyomtatott kötetben, valamint 3662 fiókban és más cédulataratóban lévő, összesen 5 582 000 korábban leírt katalógustétellel foglalkozott a BnF retro-konverziós osztálya. Tapasztalataik szerint amíg a nyomtatott kötetek mindössze 1%-a, addig némelyik, főként kéziratos cédulakatalógus 17%-a nem alkalmas retrospektív konverzióra – ezekkel a tételekkel a későbbiekben külön kell foglalkozni.

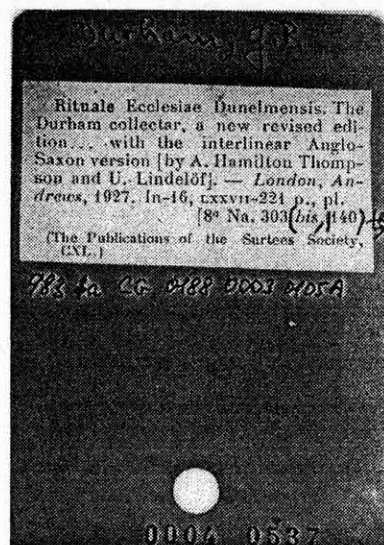
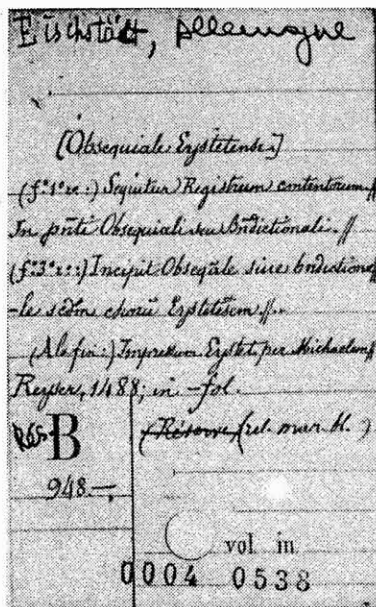
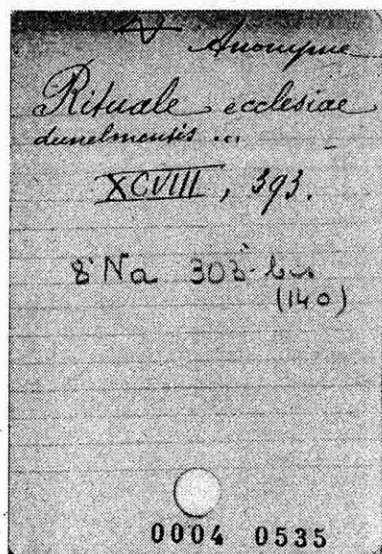
A nyomtatott kötetkatalógusokban a gondot elsősorban az okozta, hogy ugyanannak a műnek a különböző kiadásait, de sok esetben ugyanannak a szerzőnek különböző műveit nem önálló tétel-

lekként, hanem az adatok ismétlődését jelezve írták le (1. és 2. ábra). A kéziratos katalógusokból néhány cédulát látva meg csak csodálkozhatunk, hogy mindössze 17%-ukkal nem boldogultak az adatrögzítők (3-5. ábra).

A feldolgozás első fázisában elkészült rekordokról CD-ROM adatbázis készült (erről bővebben a következő fejezetben lesz szó). További nagy lépés lesz a rekordok letöltése a BnF számítógépes rendszerébe, amelyet helybeni lekérdezésre már 1997 végén, távoli lekérdezésre pedig 1998-ban alkalmassá akarnak tenni. Egyetlen év alatt meg akarják oldani a meglévő 3 820 000 rekord letöltését, hogy 1998-ra már csak az a 200 000 maradjon, amelyek nem latin ábécés műről készültek, ezért rögzítésük különleges eljárást igényel.

A munka azonban még itt sem fejeződik be: következik 50 városi és 31 egyetemi könyvtár katalógusának retrospektív konverziója, amelynek eredménye lesz az országos közös katalógus. A számítások szerint ehhez újabb 4 millió tételt kell konvertálni, melynek elkészültekor a *Catalogue collectif de France* 9,5 millió tétel

4. ábra

leírását tartalmazza majd UNIMARC formátumban.

A BnF retrospektív katalógusa CD-ROM-on

A retrospektív konverzió egyik „kézzel fogható” eredménye az a 6 lemezből álló CD-ROM katalógus, amely a könyvtár nyomtatott dokumentumainak leírását tartalmazza. A **3 365 047**

rekord közül **3 003 294** készült a könyvekről, **202 034** a folyóiratokról, csaknem **15 000** a folyóiratcímek változásait követi, **145 000** pedig származtatott név. A folyóiratok bibliográfiai leírásait és a periodikák címváltozásait külön csoportban is le lehet kérdezni.

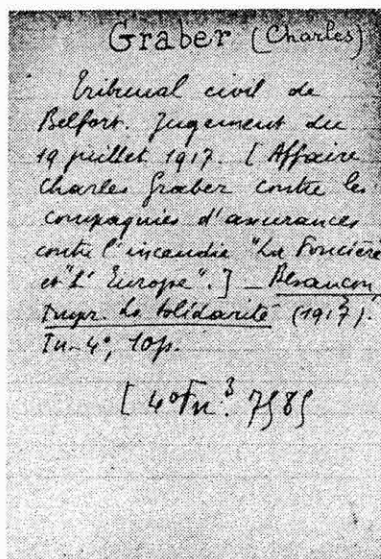
A CD-kre gyakorlatilag az első fázisban feldolgozott katalógusok leírásai kerültek – tehát az 1960 előtt beérkezett művek szerzői betűrendes katalógusának, az 1960 és 1969 közötti betűrendes katalógusnak, valamint az 1960 előtt a nemzeti könyvtárba érkezett folyóiratokról készült katalógusnak a teljes anyaga (6-7. ábra).

A Windows alatt futó keresőszoftvert a JOUVE cég fejlesztette. Az ablaktechnika lehetőségeit maximálisan kihasználó, barátságos felületű program sokszempontú keresést tesz lehetővé. A keresés a megszokott tallózással vagy az indexek segítségével történhet. A keresés során több mezőt és/vagy keresési szempontot lehet összekapcsolni a jól ismert Boole-algebrai kifejezésekkel. A találatokat többféle formátumban lehet megjeleníteni és kinyomtatni, illetve feltölteni UNIMARC vagy ISO 2709 formátumban (8-9. ábra).

6. ábra

- Guide : 00337nam0 22001091n 450
- 001 : CG018103970102P
- 100 : \$a19931230d1830 u u0frey0103 ba
- 101 : |\$ahun
- 102 : \$aHU
- 200 : 1 \$aHitel. Irta gróf Széchenyi István
- 210 : \$aPesten\$cP. Trattner és I. Károlyi\$d1830
- 215 : \$aln-8° , 271 p.
- 700 : |\$aSzéchenyi\$István\$cCte
- 801 : 1\$aFR\$bBNF\$c19960510
- 990 : \$cBN\$dImpr.\$aR-52074

5. ábra

IBM kompatibilis számítógép kell juke-box lejátzóval kiegészítve (Az adatbázis ára nettó 20 000 frank).

A *Catalogue général de la Bibliothèque nationale de France sur CD-ROM* címen megjelent katalógus keresőszoftvere lényegesen korszerűbb, a felhasználói felülete pedig sokkal barátságosabb a nálunk is ismert francia nemzeti bibliográfia szoftverénél. A tesztelés eredményeként, majd főként a kedvező piaci fogadtatás alapján úgy döntöttek, hogy a jövőben a többi BnF-es CD-ROM adatbázist is a JOUVE által újonnan fejlesztett szoftverrel forgalmazzák.

A siker záloga

Az előzőekben talán sikerült érzékeltetni, hogy a hatalmas mennyiségű katalógustétel folyamatos feldolgozása mekkora erőfeszítést és milyen komoly szervezőmunkát követelt meg a BnF retro-konverziós csoportjától. Hogy az adatrögzítők, illetve a rendszerintegrátor havonta kapjon újabb adagot, négy éven át hetente kellett az újabb és újabb adagokat indítani a könyvtárból, majd ugyanolyan pontos ütemterv szerint fogadni a mágnesszalagra rögzített tételeket.

Annak ellenére, hogy minden lehetséges ponton végeztek adatellenőrzést, természetesen maradtak hibák, mint ahogy maradtak adathiányos tételek is. Ez utóbbiak közül még a publikált

Kétféle sugórendszer segíti a felhasználó munkáját: a teljes képernyőn megjelenő, részletesen kidolgozott, példákkal alátámasztott környezetérzékeny sugót külön kell behívni, a lebegősúgó viszont állandóan jelen van: a rövid magyarázat megjelenítését egérgattintással lehet kérni. A CD-ROM működtetéséhez egy átlagos

7. ábra

Identifiant	: LX001209280801PV
Année de pub.	: 1962-????
Langue de pub.	: \$ahun
Pays de pub.	: \$aHU
Titre	: \$aKurrens külföldi folyóiratok a magyar könyvtárakban\$aLelohelyjegyzek... [Összeállította az Országos Széchényi könyvtár Központi katalógus csoportja.]
Publication	: \$aBudapest\$cOrszágos Széchényi könyvtár\$d1962-
Collation	: \$aln-4° (28 cm), multigr.
Ancien classement BN	: \$aBibliographie
Ancien classement BN	: \$aHistoire du livre
Ancien classement BN	: \$aBibliologie
Auteur secondaire	: \$aOrszágos Széchényi könyvtár\$bKözponti katalógus osztály\$cBudapest\$4340
Auteur secondaire	: \$aOrszágos Széchényi könyvtár\$bFolyóirat központi katalógus csoport\$cBudapest\$4340
Source de la notice	: \$aFR\$bBNF\$c19960511
Cote	: \$cBN\$dImpr.\$a4-Q-5422

8. ábra

(c) Données Bibliothèque nationale de France 1996

Guide : 00581 nam2 22001211n 450
001 : LX001901151201PV002
100 : \$a19930916d1961 u u0frey0103 ba
101 : | \$aita
102 : \$aIT
200 : 1 \$aSaggi e ricerche di letteratura francese...\$h2\$ICon la collaborazione di J. Brody,
E. Caramaschi, A. Gill, B. Morrissette, [etc]...
210 : \$aMilano\$apuis Torino\$apuis Pisa\$cFeltrinelli\$cBottega d'Erasmus\$cLibreria Goliardica\$d1961
215 : \$aIn-8o (22 cm), 300 p. [Acq. 5226-62]
300 : \$aUniversità degli studi di Pisa. Studi di filologia moderna.10
461 : 0\$3LX001901151201PV
699 : \$aLinguistique
699 : \$aRhétorique
801 : 1\$aFR\$bBNF\$c 19960511
990 : \$cBN\$dImpr.\$a8-X-24185 (10)

9. ábra

00635nas0 22002171n 450
0010016000001000041000161010008000571020007000651100017000722000072000892100011001612150015001723
00003100187517001200218699002400230699003000254699002900284801002300313990003500336990004600371-
PR020501300001J- a19920814c1825 u u0frey0103 ba-| ahun- aSU- aauu 0|||-1 aFels'o-magyar-orszTagi Min-
erva. Nemzeti folyToirTase1825 [l]-[...] aKassan- d4| puis 8|- aLa couv. porte : \$Minerva-\$-1 aMinerva- aAllemagne.
Histoire- aEurope centrale. Histoire- aEurope du Nord. Histoire- 1aFRbBNFc19960511 - cBNdPTer.aM-11599-
11602e1828- cBNdPTer.aZ-55296-55297e1829-1830, inc.-

CD-ROM-ra is fölkerült csaknem 50 000 olyan rekord, amelynek szerzői neve helyén a @ helyettesítő jel áll. A francia kollégák véleménye szerint a hibás vagy hiányos tételek is többet érnek a semminél, ezért tették rá őket a lemezekre – javítani pedig majd akkor fogják őket, amikor a teljes adatbázis online hozzáférhető lesz (10-11. ábra).

Végezetül nemcsak a házigazdák iránti tisztelet miatt, de az eredmények által igazolt hősies erőfeszítés elismeréseként is álljon itt annak a két hölgynek a neve, akik sikerre vitték az egész európai könyvtáros társadalom egyik legnagyobb vállalkozását: *Anne-Marie Beaugendre* és *Jacqueline Solomiac* vezették és vezetik a BnF a retro-konverziós részlegét.*

* A cikk részben az ösztöndíjas tanulmányúton szerzett személyes tapasztalatok, részben a következő írásos anyag alapján készült: Beaudiquez, Marcell – Beaugendre, Anne-Marie: Du tiroir à l'écran : les opérations de conversion rétrospective de la Bibliothèque nationale de France. 62nd IFLA General Conference (25-31 August 1996) Beijing. 13 p.

10-11. ábra

(c) Données Bibliothèque nationale de France 1996

Identifiant : SU099308990001S
 Année de pub : 1897
 Langue de pub : \$aund
 Pays de pub : \$aXX
 Titre : \$a @
 Publication : \$a @ \$d1897. In-16, 87 p. [Acq. 323489] -XcTh-
 Notes générales : \$aDédicace autographe de l'éditeur S.
 Balakhovskaia. - La couv. porte : S. Stepniak.
 Le Converti, comédie en 4 actes
 Notes générales : \$a[Zarnitsy]
 Ancien classement BN : \$aLittérature slave
 Auteur pers. physique : \$a @ \$b @ \$c @
 Auteur secondaire : \$aStarikov\$4570
 Source de la notice : \$aFR\$bBNF\$c19960511
 Cote : \$cBN\$dImpr.\$a16-Ym-850

Identifiant : SU099302410001S
 Année de pub : 1950
 Langue de pub : \$aund
 Pays de pub : \$aXX
 Titre : \$a @
 Publication : \$a @ \$d1950. In-16, 408 p., portraits. [Ech. int.
 10125] -VIIId-
 Notes générales : \$a[Moskvitchi]
 Ancien classement BN : \$aAllemagne. Histoire
 Ancien classement BN : \$aEurope centrale. Histoire
 Ancien classement BN : \$aEurope du Nord. Histoire
 Auteur pers. physique : \$a @ \$c @
 Auteur secondaire : \$aStalin\$blosif Vissarionovitch Djougachvili,
 dit\$4080
 Source de la notice : \$aFR\$bBNF\$c19960511
 Cote : \$cBN\$dImpr.\$a16-M-1600

Identifiant : SU001001270001S
 Année de pub : 1951
 Langue de pub : \$arus
 Pays de pub : \$aSU
 Titre : \$a @
 Publication : \$a @ \$d1951. In-8, 716 p., pl., portr., fac-sim.
 [Ech. int. 15917] -Xb-
 Notes générales : \$a @
 Auteur pers. physique : \$a @ \$d @ \$c @
 Auteur secondaire : \$aAdrianova-Peretts\$bVarvara Pavlovna\$4340
 Source de la notice : \$aFR\$bBNF\$c19960511
 Cote : \$cBN\$dImpr.\$a8-Z-31839